

چکیده

تفکر و تعقل وجه امتیاز و برتری انسان بر سایر موجودات است که اگر بر مبنای عقل و فطرت قرار گیرد، انسان را به معرفت توحیدی و محبت الهی می‌رساند. اما آفات و موانع بسیاری وجود دارند که تفکر آدمی را از مسیر عقلانی و توحیدی منحرف کرده و مانعی برای رشد و سعادت بشر محسوب می‌شوند. سعی محقق در این پایان‌نامه، آن بوده است که این موانع را به روش کتابخانه‌ای- توصیفی، از دیدگاه اسلامی و با تکیه بر کلمات امیرالمؤمنین علیه‌السلام، تا حدّ وسیع بررسی کرده و به مخاطبان ارائه نماید. حاصل تحقیق آن شد که پیروی انسان از شیاطین جنی و انسی و گرفتاری او در دام‌ها و وسوسه‌های شیاطین؛ بی‌تقوایی، گناه، و عدم مبارزه با هوای نفس؛ عدم نگرش صحیح نسبت به دنیا و احساس تعلّق و محبّت شدید به آن؛ پیروی از بدعت‌ها و تحریف‌ها؛ گرفتار شدن انسان در خیالات، گمان‌ها و پندارهای باطل؛ غفلت انسان و اعراض او از یاد حق؛ و مشغولیت آدمی به آرزوهای طولانی، مجموعه عواملی هستند که مانع شکل‌گیری و استقرار تفکر توحیدی در وجود انسان می‌شوند.

کلیدواژه‌ها: آفات/ موانع تفکر، تفکر توحیدی، معارف دینی، روایات علوی، نهج البلاغه.

Abstract

Thinking and reasoning are human beings' advantages over non-humans, with them leading humans towards theistic knowledge and Divine love merely in case used on the basis of wisdom and natural reason. There have been existed several pests and obstacles, however, which may mislead humans from wisdom avoiding human prosperity and growth. Here the researcher has attempted to examine such obstacles from an Islamic viewpoint and with an emphasis on Imam Ali (Peace be Upon Him) to the extent possible, using a desk-descriptive research method. The results showed that humans' obedience to Devil and devilish people, their being tied up into diabolic temptations, lack of fear of god, commitment of sins, not struggling against whim of the soul, lack of a true insight into this world and a fondness for the worldly things, following innovation in religion and textual corrupt, their being involved in suspicion and void thoughts, their inadvertence and ignorance of righteousness and their involvement with long-term dreams are among the factors which may preclude religious thought from being formed and stabilized into human minds.

Keywords: Pests, obstacles to thinking, religious thinking, religious knowledge, Alawite traditions & Nahj-al-Balagha

الملخص

التفكر و التعقل فارق و تفوق الإنسان على سائر الموجودات و إذا أسس على العقل و الفطرة اوصل الإنسان إلى المعرفة التوحيدية و المحبة الإلهية. لكن هناك توجه آفات و عقبات كثيرة التي تزيغ فكرة الإنسان من الجهة العقلانية و التوحيدية و يعتبر حائل لتنمية و سعادة الإنسان. قام الباحث في هذا البحث أن يبحث حول هذه العقبات من خلال طريقة المكتبة و المنهج التوصيفي من وجهة نظر الإسلام و على أساس كلام أميرالمؤمنين عليهالسلام و يقدمه إلى المخاطبين و نتيجة هذا البحث أن متابعة الإنسان من الشياطين الجنية و الإنسية و تورطه في كمان و وساوس الشياطين، عدم التقوى، الإثم، عدم مكافحة النفس، عدم نظرة صحيحة إلى الدنيا و إحساس التعلق و المحبة الشديدة إليها، متابعة البدع و الإنحرافات، تورط الإنسان في الأوهام، الظنون الباطلة. غفلة الإنسان و إعراضه عن الحق، إشتغاله إلى الآمال الطويلة. هذه مجموعة من الأسباب التي تمنع تشكّل و استقرار التفكير التوحيدي في وجود الإنسان.

الكلمات الرئيسية: آفات/ عقبات التفكير، التفكير التوحيدي، المعارف الدينية، الأحاديث العلوية، نهج البلاغة.